

K2

HISTORIE
NEDOBYTNÉ
HORY

Alessandro Boscarino

K2

HISTORIE
NEDOBYTNÉ
HORY

K2

HISTORIE NEDOBYTNÉ HORY

Alessandro Boscarino

Přeloženo z italského originálu **K2: STORIA della MONTAGNA IMPOSSIBILE** vydaného v roce 2018 nakladatelstvím Rizzoli Lizard, které je součástí Mondadori Libri S.p.A., Milán, Itálie.

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 601
jako svou 8704. publikaci

Překlad Pavla Přívozníková
Odpovědný redaktor Martin Jun
Jazyková korektura Ondřej Kučera
Grafická úprava a sazba Karolína Bendová

Počet stran 80
První vydání, Praha 2023
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod a.s.

Copyright © 2018 Mondadori Libri S.p.A.
Originally published by Rizzoli Lizard, Milano, Italy

Czech translation © 2023 Grada Publishing, a.s.
This edition is published by arrangement with Mondadori Libri S.p.A., Via Mondadori, 1,
20054 Segrate, Milan, Italy. All rights reserved

ISBN 978-80-271-7104-0 (pdf)
ISBN 978-80-271-5000-7 (print)

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy
Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

ČESKÁ STOPA NA K2

— Předmluva k českému vydání

Právě otvíráte knihu o historii dobývání K2, která vznikla v Itálii především jako pocta „italské hoře“. Přesto právě tento vrchol nese nesmazatelnou českou stopu, kterou je nezbytné zdůraznit. Turnovský horolezec Josef Rakoncaj byl první na světě, kdo obávanou horu (výstup nepřezije zhruba každý pátý člověk) pokořil hned dvakrát, a navíc bez kyslíkového přístroje.

Při svém prvním výstupu se připojil k italské výpravě, která horu zdolávala tzv. japonskou cestou přes severní pilíř, a jeho druhem pro vrcholový útok byl Agnostino Da Polenza. Poslední minuty Rakoncaj popsal takto:

„Agnostino kráčel jako Golem, ale zřetelně zpomalil... Zíral jsem na neskutečné panoráma se skupinou Gašerbrumů vlevo dole... Jdeme, jdeme a jdeme. Agnostino se bezradně ohlíží. Potom párkrát šlápne směrem k pákistánskému úbočí a vtom zjistí, že stěna se svažuje... Je 31. července 1983, 20 hodin a 45 minut! Stojíme na vrcholu druhé nejvyšší hory světa!“

Rakoncaj se do historie výpravy zapsal jako obětavý a silný člen skupiny. Sám vyrazil budovat druhý výškový tábor, když nastalo nenadále okno lepšího počasí. V momentě nouze sestoupil pro kyslíkovou bombu, která možná zachránila život jednomu z italských členů výpravy, trpícímu výškovou nemocí. Jeho dalším husarským kouskem bylo, že až na vrchol hory vynesl filmovou kameru. Pořídil tak unikátní dobové záběry.

Rakoncaj s Polenzou navíc při výstupu bivakovali asi 50 metrů pod vrcholem. Poučení příběhem japonské výpravy, která vystoupila na vrchol, ale při sestupu se jeden z nich zřítíl, protože sestupovali ve tmě, zvolili svérázné bezpečnostní opatření. Schválně si s sebou nevzali čelovky, aby je noční sestup nelákal. Strávili tak noc ve výšce 8550 metrů. Stali se tak druhou dvojicí na světě, která přežila bivak v podobných podmínkách.

Rok 1983 se i díky tomu stal počátečním rokem „zlaté dekády“ československého výškového horolezectví.

Teprve o 24 let později, 20. července 2007 v 16:45 pákistánskému času vystoupil na vrchol K2 další Čech, Libor Uher. Podařilo se mu to jako jedinému z expedice devíti českých horolezců. Do deníku si později zapsal: „... až po

chvilce si připouštím, že stojím na vrcholu K2. Já, automechanik z Frýdku-Místku.“ A dodal: „Tak se mi třásla brada, že jsem se styděl říct Američanům, aby mě vyfotili.“

Třetím Čechem, který stanul na K2, byl v roce 2012 bývalý pražský primátor Pavel Bém. Vystoupil na vrchol bez použití kyslíku se slovenským horským vůdcem Peterem Hámorem. Pokusili se o náročnější cestu Česenovým pilířem, nakonec však, kvůli častým lavinám, zvolili nejfrekventovanější cestu Abruzziho pilířem.

Na pátý pokus vystoupil na vrchol Abruzziho pilířem horolezec Radek Jaroš. V roce 2014 se tak stal 15. člověkem na světě, který zdolal všech čtrnáct osmitisícovek bez použití kyslíku. Mezi Čechy byl první. Spolu s ním vystoupil na vrchol i Honza „Tráva“ Trávníček.

První Češkou na K2 se s velkou mediální publicitou stala v roce 2019 Klára Kolouchová. Šlo o její třetí pokus od roku 2016. Poprvé ji zastavila lavina, která smetla vybavení a zásoby, v roce 2018 ji k návratu přiměly zdravotní potíže. Na vrchol vystoupila s kyslíkovým přístrojem a expedičním způsobem po připravené cestě. Velkou roli v jejím úspěchu sehrál nepálský horolezec Nirmal Purja, který se u K2 ocitl během svého projektu zdolat všech 14 osmitisícových vrcholů během sedmi měsíců, kterým překonal předchozí rekord, kdy na to bylo potřeba víc než 7 let.

V roce 2022 se o samostatný výstup pokusil Pražák Honza Matiašek. Dolů přinesl zprávy o rostoucím množství nepořádku v postupových kempech a odhodláním se na horu vrátit. Dnešní stav hory má k neposkrvnělosti, kterou při svém výstupu zakoušel Josef Rakoncaj, hodně daleko. Matiašek se v horách pohybuje sám a chodí většinou nejsnazší „normální cestou“. Zdokumentoval tak trsy polorozpadlých fixních lan, ze kterých musel volit to, jemuž svěří svůj život.

V letech 2015, 2018, 2019, 2022 a 2023 se o vrchol „Čhogori“ (tedy „Velké hory“ v jazyce Balti) pokoušel i beskydský horolezec Marek Novotný. V roce 2019, kdy se na K2 vypravil s parťáky Tomášem Petrečkem a Pavolem Luptákem, otáčel svou cestu 300 metrů pod vrcholem. Na hoře panovaly extrémní sněhové podmínky. Při tomto pokusu přespával v blízkosti Butylky, strmého úseku pod

dvěma ledovými seraky. V rozhovorech po návratu popisoval, že v klíčové pasáži bojovali spolu s dalšími horolezci o pouhých 300 metrů celých 11 hodin. Množství sněhu bylo tak velké, že svůj zážitek popisoval spíš jako „plavání ve sněhu“ než lezení.

Na K2 se vrátil po páté v roce 2023 znovu společně s Pavolem Luptákem a nově s Ondřejem Hlásným. Opět se pokusili o výstup Česenovým pilířem. Situaci výpravy zkomplikovala lavina, která strhla skupině zásoby i vybavení. To se jim ale překvapivě podařilo velmi rychle nahradit a další z pokusů o dobytí „nejobtížnější z osmitisícovek“ mohl pokračovat. Ani při této výpravě se však nepodařilo dosáhnout vrcholu. Jedním z nejsilnějších zážitků zůstalo, mimo extrémních lezeckých podmínek, narůstající množství komerčních výstupů. Trojice horolezců při sestupu z Česenova pilíře na chvíli zvažovala, zda se nepokusit zapsat mezi pokořitele hory nejschůdnější cestou. Na tradiční Abruzziho pilíř však čekala fronta 180 turistů. Jedna z komerčních klientek jim bez obav věnovala své dva úplně nové cepíny s vysvětlením, že je na cestu vzhůru stejně nebude potřebovat, stačí jí přece jümar (prostředek používaný při výstupu po fixním laně).

Je evidentní, že přes neustále rostoucí komercializaci horolezectví, nové posouvání hranic nemožného (aktuální rekord zdolání všech 14 osmitisícovek je pouhých 92 dní) i časté využití podpory kyslíkových přístrojů nebo najatého týmu šerpů připravujícího cestu, zůstává dobytí K2 obtížným úkolem pro jakéhokoliv horolezce. O co těžší to měl Josef Rakoncaj ve vlněném oblečení bez všech vymožeností moderních technologií, o to krásnější to bylo na liduprázdňích stěnách skalnatých obrů, když objevoval dosud nezdolané cesty.

Pojďme se nyní podívat do ještě dávnější minulosti na skutečné pionýry horolezectví, kteří postupně odkrývali možnou cestu na druhou nejvyšší horu světa a doslova krok za krokem se přibližovali k jejímu „nedobytnému“ vrcholu.

Jana Římanová

-
- 1. OSM TISÍC** S. 9
Výzva obrům Země
-
- 2. K2: OSAMĚLÝ OBR** S. 12
Strážná věž Himálaje
-
- 3. PŮVOD JEDNOHO JMÉNA** S. 16
K1 a K2
-
- 4. INDIE A PÁKISTÁN** S. 18
Pohraniční války
-
- 5. HLUBOKO V KAŠMÍRU** S. 22
Dlouhý pochod
-
- 6. LEDOVEC BALTORO** S. 26
Na hřbetě dinosaura
-
- 7. VĚVODA A ŠELMA** S. 34
Crowley, Eckenstein
a Amadeus Savojský

8. VZHŮRU NA VRCHOL S. 40
Expedice z let 1938 až 1954

9. ABRUZZIHO PILÍŘ S. 42
Cesta k vrcholu

10. HOŠI Z HARVARDU S. 47
První americká expedice

11. ANI SVATÍ, ANI HŘÍŠNÍCI S. 53
Druhá americká expedice

12. V ZÓNĚ SMRTI S. 58
Přežití ve vysoké nadmořské výšce

13. BRATŘI NA LANĚ S. 61
Třetí americká expedice

14. ROK DOBYTÍ S. 67
Vítězné italské tažení

15. STÍNY NAD HOROU S. 74
Zákulisí jednoho dobytí

— „Vysoké hory mají hodnotu lidí, kteří na ně vystupují, bez nich by nebyly ničím jiným než haldou kamení.“

Walter Bonatti
Horolezec

Panoramatická fotografie, kterou pořídil Vittorio Sella během expedice vévody abruzskeho v roce 1909. Sbíhají se na ní ledovce Baltoro a Godwin-Austen. Zleva doprava: K2 a hned vedle Skjang Kangrí, Broad Peak a masiv Gašerbrum s jasně viditelnou, třpytící se stěnou Gašerbrum IV, Baltoro Kangrí, Čogolisa, Mitre Peak (v popředí, nad souběhem ledovců) a masiv Mašerbrum (v pozadí). (VITTORIO SELLA ©FONDAZIONE SELLA ONLUS, BIELLA)

Když Marco Polo roku 1271 dospěl na konec své cesty z Benátek do Číny, neuvědomil si, že právě minul největší horskou soustavu světa: Himálaj, více než 2200 kilometrů horských reliéfů tyčících se nad údolímí řek Brahmaputra a Indus a rozkládajících se na ploše v šíři od 250 do 350 kilometrů.

Teprve o tři sta padesát let později, v roce 1624, se portugalskému misionáři Antóniu de Andrademu podařilo projít skrz naskrz himálajským pohorím a stát se tak prvním Evropanem, který na vlastní oči spatřil vrcholky hor, jak se téměř dotýkají nebe.

Na hřbetech těchto velikánů se střídali kartografové, horolezci a dobrodruhové. Někteří se snažili zmapovat dosud nepoznané kouty

světa, jiní se opájeli vědomím, že budou prvními, jejichž nohy spočinou na těchto nedotčených vrcholech.

Ale jednou z těchto hor byli posedlí horolezci z celého světa, a právě s ní je Itálie spojená zvláštním poutem: s K2, jejíž nadmořskou výšku 8611 metrů předčí pouze Everest.

V této knize jsme chtěli – prostřednictvím map, fotografií, ilustrací a dobových zpráv – zrekonstruovat dlouhou řadu studií, výprav i expedicí na hranici možného, které bylo k poznání K2 třeba vykonat a které si vyžádaly mnoho finančních prostředků i značný počet obětí na lidských životech. Kdo první stanul na jejím vytouženém vrcholu, nemohl přehlížet dlouhou řadu těch, kteří se o to pokusili před ním.

Protože kdokoli, kdo kdy dobyl nějakou osmitisícovku, ví, že by to nikdy nedokázal bez rad svých předchůdců, bez jejich nezbytných zkušeností, bez jejich důležitých neúspěchů.

Velké příběhy horolezectví nejsou nikdy vítězstvím jednotlivce. Vyprávějí o lidech, kteří dokázali vykonat neobyčejné věci, jelikož si vzali k srdci vzácné rady těch, kteří za svá pochybení draze zaplatili.

A dobytí K2 je dobrodružství, jež lépe než kterékoli jiné dává tomuto ponaučení konkrétní rozměry.

KYRGYZSTÁN

UZBEKISTÁN

TÁDŽIKISTÁN

ČÍNA

P A M Í R

AFGHÁNISTÁN

H I N D Ú K U S F A R P Á K O R A M

NANGA PARBAT 9

BROAD PEAK 12
K2 2

13 GAŠERBRUM II

11 GAŠERBRUM I

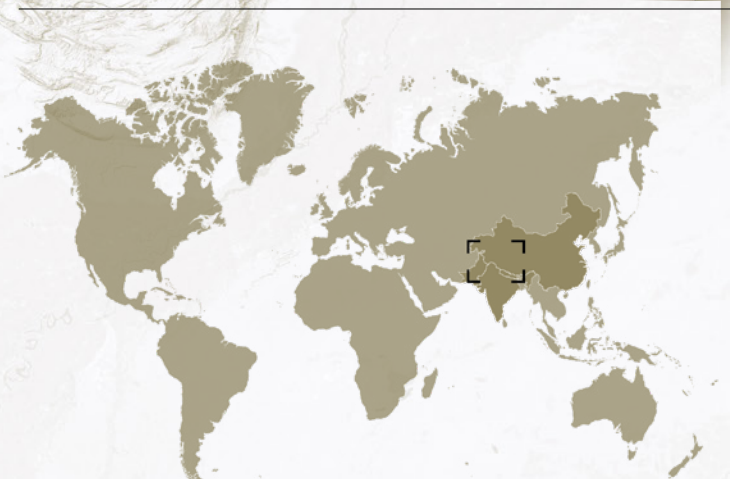
Rávalpindí

PÁKISTÁN

H I M Á L

INDIE

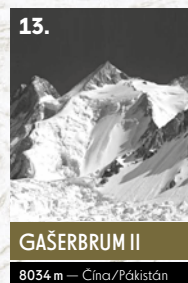
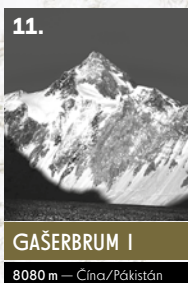
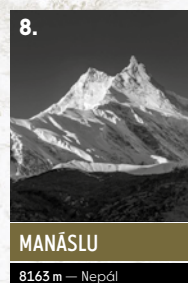
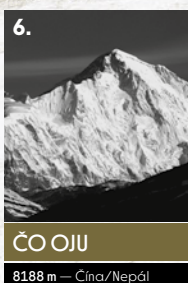
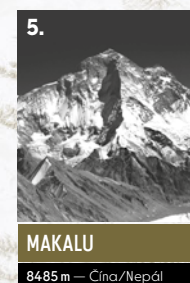
Dillí

Indicko-pakistánská hranice ustanovená roku 1947

1. OSM TISÍC

Výzva obrům Země

ČÍNA

ANNAPURNA 10
DHAULĀGIRĪ 7

ŠIŠA PANGMA 14

MANĀSLU 8

Káthmándú

NEPÁL

6 ČOOJU

1 EVEREST

4 LHOTSE

5 MAKALU

3 KANČENDŽENGA

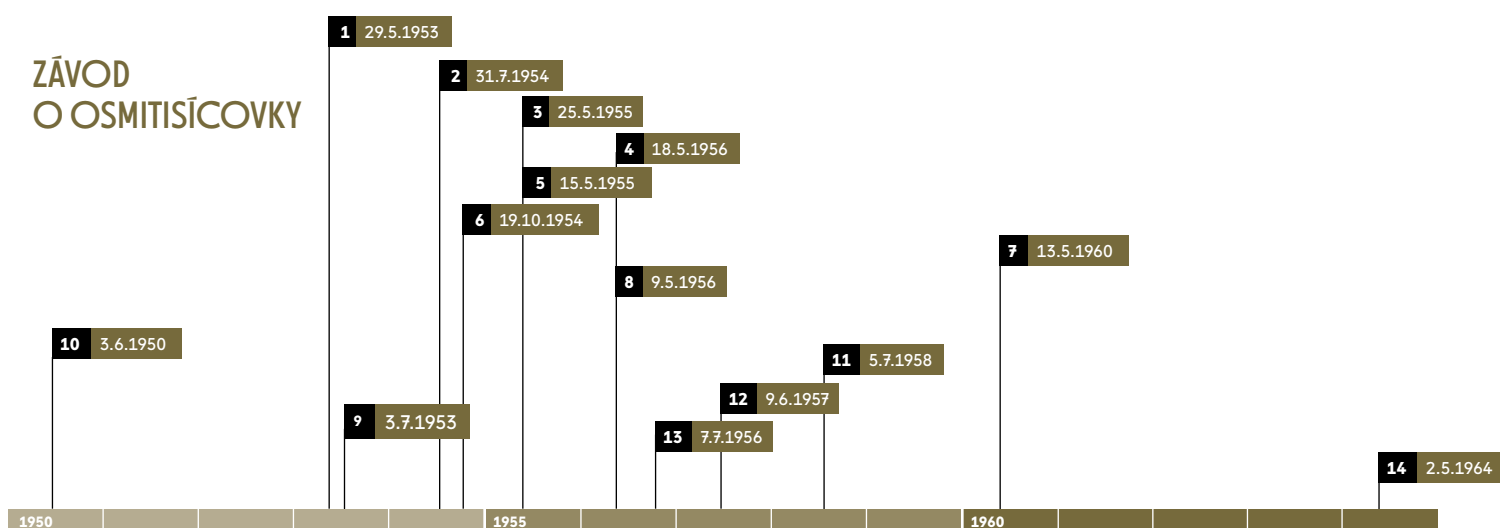
BHÚTÁN

Pohled na Broad Peak z výstupu na Savojský ledovec, 1909
(VITTORIO SELLA © FONDAZIONE SELLA ONLUS, BIELLA)

— Pro průzkumníky a horolezce představovaly vysokánské vrcholy střední Asie neporovnatelně větší výzvu než jakýkoli podnik, jež vykonali v Alpách. Bylo to, jako by se najednou ocitli na jiné planetě.

ZÁVOD O OSMITISÍCOVKY

PO DOBYTÍ
ANNAPURNY
V ROCE 1950
VYPUKLA
HOROLEZECKÁ
OBDOBA ZLATÉ
HOREČKY.

První průzkumy Himálaje byly prováděny z politických a ekonomických důvodů. Aby usnadnili směnný obchod, vyznačili v roce 1774 Skotové George Bogle a Alexander Hamilton trasu z Indie přes Nepál až do Číny. V devatenáctém století už ale britská Východoindická společnost získávala převahu nad svými evropskými konkurenty díky průzkumům tratí vedoucích z Indie do Číny přímo přes Himálaj.

V roce 1830 G. W. Traill, zástupce britského guvernéra jedné ze severoindických provincií, slavnostně otevřel novou trasu překonávající průsmyk mezi horami Nandá Dėví a Nandá Kot ve výšce 5312 metrů. Tato trať byla skutečnou horolezeckou výzvou, ačkoli kvůli horolezectví otevřena nebyla. V roce 1855 bavorští bratři Adolf a Robert Schlagintweitové, které najala Východoindická společnost, při své průzkumné práci v oblasti Garhválu vystoupali až do výšky 6778 metrů. Jejich rekord nikdo nepřekonal devět let. Tito průzkumníci ještě nebyli skutečnými horolezci, ale jejich chabrost otevřela horolezecké aktivitě cestu: v následujících letech se mnohé vědecké expedice snažily skloubit svůj výzkum a touhu vystoupat na hory, k nimž se do té chvíle nikdo ani nepřiblížil.

Zprávy o těchto výpravách se brzy dostaly až do Evropy, kde mnozí horolezci začali snít o novém, vzdáleném a fascinujícím světě.

A třebaže expedice představovaly značné finanční náklady, stejně se s ubíhajícími lety pokusy o dobytí vrcholů v Himálaji znásobily.

Pozornost nejprve upoutaly ty nejvyšší: vždyť po první světové válce nebylo dobytí osmitisícovky považováno za nic menšího než národní záležitost. Než však mohli první dobyvatelé zapíchnout vlajku na svých nejvyšších vrcholech, museli počkat na konec války druhé.

První osmitisícovka, Annapurna, byla dobytá Francouzi v roce 1950. V roce 1953 přišli na řadu Britové na Everestu a rakousko-německá výprava na Nanga Parbatu a v roce 1954 Italové na K2. Závod o první výstup na jednu ze čtrnácti osmitisícovek skončil v roce 1964 dobytím Šiša Pangmy expedicí z Číny.

2. K2: OSAMĚLÝ OBR

— Strážná věž Himálaje

JEJÍ TVAR PŘIPOMÍNÁ MATTERHORN, TEN OVŠEM CO DO MASY JEDENAČTYŘICETKRÁT PŘEKONÁVÁ

K2 se osaměle tyčí nad konfluencí Savojského a Godwin-Austenova ledovce. Jako její panoš jí stojí po boku malý satelit Angelus vysoký pouhých 6802 metrů. Její sousedé, Broad Peak a všechny Gašerbrumy, patří do stejného horského masivu, který čítá devět vrcholů. Žulová pyramida K2 samotářsky ční 3000 metrů nad Godwin-Austenovým ledovcem a dosahuje celkových 8611 metrů nad hladinou moře. Tento kolos je rozdělen vedví hranicí mezi Pákistánem a Čínou táhnoucí se od východu k západu.

Skalnatý obr K2 představuje nejvyšší vrchol horského masivu na severozápadním okraji himálajského pohoří. To se rozkládá v délce 400 kilometrů a má průměrnou nadmořskou výšku 6000 metrů. Jmenuje se Karákóram, z turkmenského *kara* (černý) s *koram* (kamení). Na jeho černých svazích leží věčný sníh: je to po polárních oblastech největší království ledu na Zemi. Z jeho hlavních ledovců Baltora, Biafa, Bralda, Hisparu a Siačenu se řinou vířící řeky, které v kamenných stěnách vyhloubily obrovské štíty, z nichž čtyři – Broad Peak, Gašerbrum I (Hidden Peak), Gašerbrum II a K2 – přesahují 8000 metrů.

Ačkoli byl vždy Karákóram velmi nehostinným krajem, po historické cestě vedoucí z Kašmíru do Sin-ťiangy jím odnepaměti procházely

karavany ze střední Asie, přičemž se traduje, že s jednou z nich tudy cestoval i Marco Polo.

První průzkumná výprava do Karákóramu je málo známá a odehrála se v roce 1836, když se velký cestovatel původem z Anglie Godfrey Thomas Vigne pokusil o překonání Karákóramského průsmyku a průsmyků Hispar a Muztagh. Byl prvním člověkem ze Západu, který popsal velkolepost těchto hor, a to ve své knize *Travels in Kashmir*. V průběhu devatenáctého století byla oblast prozkoumávána hlavně díky úsilí geografů z Velkého trigonometrického průzkumu (britského projektu zmapování indického subkontinentu), kteří, ač nepatřili mezi znalce vysokých hor, dokázali vystoupat po ledovcích do velkých výšek a načrtnout rozhraní rozsáhlých území, čímž poskytli drahocenné informace i prvním horolezcům, vydávajícím se do těchto hor přesně v jejich stopách.

VELKÝ TRIGONOMETRICKÝ PRŮZKUM

Britský projekt Velký trigonometrický průzkum Indie z počátku devatenáctého století měl pod záštitou Východoindické společnosti s vědeckou přesností zaměřit celý indický subkontinent. V roce 1818 byl oficiálně svěřen Williamu Lambtonovi a jeho sekundantovi (a následovníkovi) Siru Georgi Everestovi, kteří měli koordinovat a zpřehlednit všechny mapovací aktivity, které už patnáct let na tomto rozlehlém území probíhaly.

Práce započaly v roce 1802 v oblasti Čennaí (dříve též Madrás) a s tím, jak britská říše získávala další a další území, přesouvaly se postupně směrem na sever. Mezi prvními cíli projektu byla demarkace britských držav v Indii a zaměření nejvyšších hor Himálaje: Kančendžengy, K2 a Everestu.

Nejvyšší vrchol Himálaje, až do té doby známý jako Peak XV, byl zaměřen jako první a dostal jméno Sira George Everest, který se osobně zúčastnil prací v terénu.

První mapy Velkého trigonometrického průzkumu Indie byly publikovány v roce 1840 a vrátily do té doby panující přesvědčení, že nejvyššími horami zeměkoule jsou Andy.

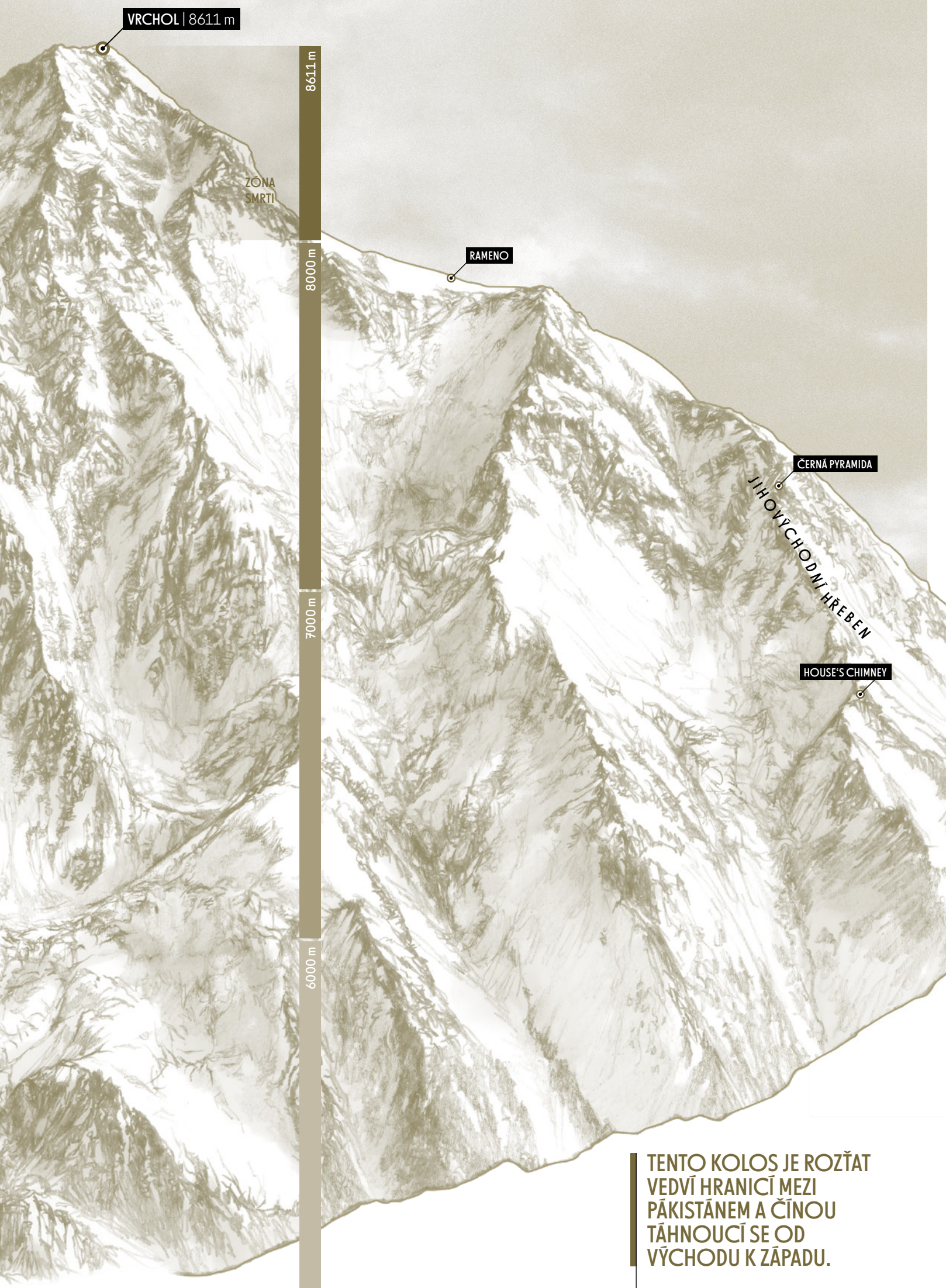
— „Není možné doufat, že dokončíte tak dlouhý a strašlivý výstup, pokud už po prvních krocích narazíte na komplikace takového rozsahu.

[...] K2 nebude nikdy dobytá.“

Ludvík Amadeus Savojský

vévoda abruzký

TENTO KOLOS JE ROZŽAT
VEDVÍ HRANICÍ MEZI
PÁKISTÁNEM A ČÍNOU
TÁHNOUCÍ SE OD
VÝCHODU K ZÁPADU.

3. PŮVOD JEDNOHO JMÉNA — K1 A K2

— „Jméno K2 se zrodilo náhodou, ale je pronikavě přiléhavé [...].

Jméno prosycené tajemstvím, okouzující, ale zároveň oproštěné od minulosti, rasy, vyznání, historie, není zapsané na žádné matrice, na konzulátu, ve slovníku ani v zeměpisné šířce, odkazuje rovnou ke skále, ledu, strašlivým bouřím, propastím, přímo k věci.

Nesnaží se vypadat lidsky: je prostě z atomů a hvězd.“

Fosco Maraini

Etnolog a spisovatel

PRVNÍMI HIMÁLAJSKÝMI HOROLEZCI BYLI GEOGRAFOVÉ, JEJICHŽ CÍLEM BYLO ZMAPOVÁNÍ TĚTO OBLASTI

Horolezci po mnoho let do Himálaje vůbec nevstoupili. Zpočátku po nich chodili jen britští důstojníci, což byli zkušení geografové doprovázeni pomocníky schopnými postavit tábor a nosit kromě vybavení nezbytného pro zaměřování i vše potřebné pro přežití při dlouhých pobytech ve vysokých nadmořských výškách.

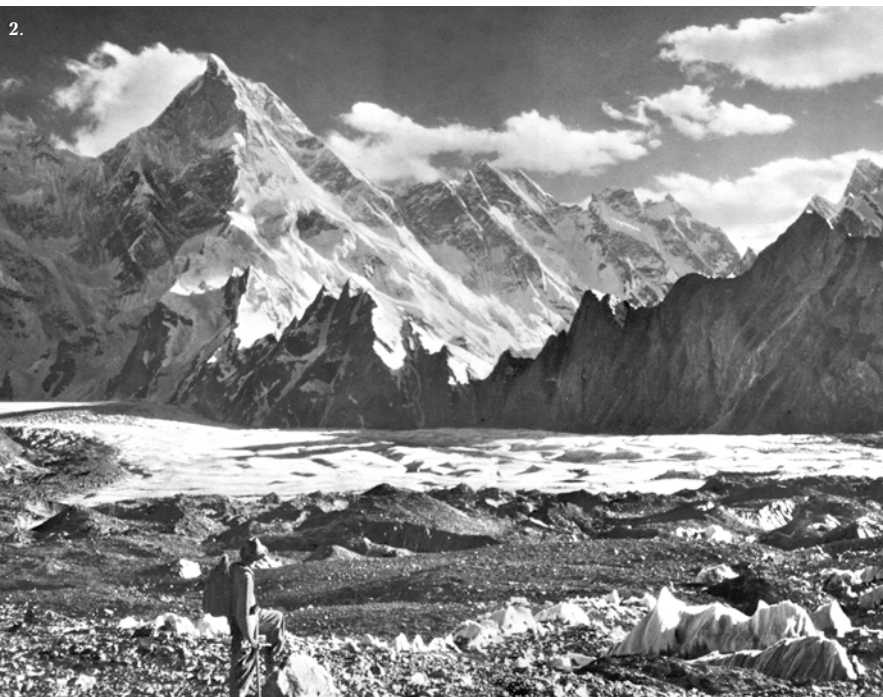
V roce 1856 zavedl poručík ze sboru Royal Engineers Thomas George Montgomerie své jednotky v Kašmíru do výšky více než 6000 metrů: to on viděl K2 jako první. Spatřil ji společně s dalším vrcholem ze vzdálenosti více než 200 kilometrů. Oba štíty výškou jasně překonávaly hory okolo. Provizorně je pojmenoval K1 a K2 (Karákóram 1 a Karákóram 2). Až později se zjistilo, že K2 je vyšší než K1 a že K1 už své jméno má: Mašerbrum, a to mu bylo ponecháno. I K2 měla jméno: Čhogori. To se však zjistilo příliš pozdě, v době, kdy už hora byla všeobecně známá jako K2, a K2 také zůstala.

– Horolezci vědci

Velký trigonometrický průzkum Indie byl roku 1857 ohrožen vzpourou Indů proti britským kolonizátorům. Brzy nato se Montgomerie stáhl do Šrínagaru a přenechal své místo Henrymu Havershamovi Godwin-Austenovi, topografovi, geologovi a vášnivému horolezci. Natolik vášnivému a iniciativnímu, že neváhal porušit rozkazy, které mu byly uděleny (nepřekračovat výšku 5000 metrů), a dosáhl průsmyku ve výšce 5735 metrů, jenž byl

trvale pokryt sněhem, s úmyslem proniknout do nitra Karákóramu: do průsmyku Muztagh. I přes své nadšení ale nakonec Godwin-Austen kvůli špatnému počasí a spletité sérii puklin ve skále výpravu vzdal a vydal se na ledovec Baltoro. Po příchodu k Urdukasu se vyškrábal 1000 metrů vzhůru po jednom ze žulových hřebenů severní stěny Mašerbrumu. A z toho místa přesně zaměřil pozici K2. Tábory nad úrovní 6000 metrů vybudované Montgomerieho muži při zaměřování K2 umožnily celou sérii objevů důležitých pro budoucí expedice. Takto získaná data usnadnila například práci Britovi Georgi Jonasi Whitakerovi Haywardovi, který se ke K2 přiblížil ze severu, a také Siru Francisi Edwardu Younghusbandovi, Angličanovi narozenému v Indii, který bez jakýchkoli horolezeckých znalostí, bez vybavení a bez hřebových bot dokázal mezi roky 1886 a 1887 jen s pomocí průvodce z Askole přejít Karákóram skrz průsmyk Starý Muztagh. Younghusbandova horolezecká nepřipravenost učinila z jejich přechodu vskutku mimořádný podnik, avšak jeho pověst průzkumníka byla na pozdějších stránkách jeho doposud ušlechtilého životopisu poskvrněna. A to v roce 1904, kdy vedl jako kapitán britského vojska výpravu za účelem ukončit nepokoje probíhající na hranicích mezi státem Sikkim (pod kontrolou Velké Británie) a nezávislým Tibetem. Tento konflikt vyvrcholil v městečku Guru, kde bylo oproti britským ztrátám pěti mužů zmasakrováno 600 Tibeťanů, povětšinou mnichů.

1.

- Pod nadvládou Britské říše

Obchodní převaha Spojeného království nad Indií se v průběhu let vyvinula ve skutečnou kolonizaci. Prvním krokem tímto směrem byl tzv. Zákon o Indii (India Act) z roku 1784, který dal Východoindické společnosti oprávnění jednat jménem londýnské vlády. S úpadkem Mughalské říše se už od počátku osmnáctého století vytvářely ve státní moci mezery, které usnadnily britský průnik na kontinent, a Zákon o správě Indie z roku 1858 (Government of India Act, 1858) definitivně zpečetil podřízenost Indie vůli Jejího Veličenstva: Východoindická společnost, která se souhlasem Westminsterského paláce doposud Britské Indii vládla, byla zrušena, a indický stát se oficiálně stal britskou kolonií pod správou místokrále a státního sekretáře, který se věnoval mezinárodním vztahům a komunikaci mezi Velkou Británií a Indií.

V roce 1877 byla královna Viktorie korunována indickou císařovnou. Angličané podpořili vzestup zámožných Indů schopných obnovit a kontrolovat tradiční společnost, ti ale požadovali svou účast na vládě a podporovali nacionalistická hnutí. Na zklidnění těchto protestů měla velký podíl strana Indický národní kongres, hnutí inspirované a vedené Móhandásem Karamčandem Gándhím, Mahátmou, Velkou duší.

1. Skica Thomase George Montgomerieho z jeho průzkumu Karákoramu – 2. Charlie Houston, vůdce výprav z let 1938 a 1953, hledí směrem k Mašerbrumu a jeho velkolepému vrcholu ve výšce 7821 metrů
(©CHARLES S. HOUSTON COLLECTION)

4. INDIE A PÁKISTÁN

— Pohraniční války

KAZACHSTÁN

KYRGYZSTÁN

Od Pekingu

UZBEKISTÁN

3

JARKEND

TÁDŽIKISTÁN

ČÍNA

TURKMENISTÁN

1585 m ŠRINAGAR

DETAIL S. 8-9

508 m RÁVALPINDÍ

AFGHÁNISTÁN

TIBET

PÁKISTÁN

2

1

H I M A L A J A

2

KARÁČÍ

1

INDIE

2

1

BOMBAJ

ARABSKÉ
MOŘE

— „Spojené státy a bývalý Sovětský svaz během studené války odděloval rozlehlý oceán, na rozdíl od nich Indie a Pákistán takovou výhodu neměly.“

Madeleine Albrightová

ministryně zahraničních věcí Spojených států amerických

1 Přístup ze západu před rozdělením Indie a Pákistánu v roce 1947

2 Přístup ze západu po rozdělení, přes Pákistán

3 Přístup od východu (z Pekingu), zakreslený Younghusbandem v letech 1886–1887

Hranice mezi Indií a Pákistánem stanovená v roce 1947